

O zmianie ustawy Kodeksu pracy oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2010, nr 224, poz. 1459) katalog dni wolnych od pracy w Polsce został uzupełniony o Objawienie Pańskie (6 I); dodatkowym ś. uznanym na danym terytorium podlegają wszyscy katolicy przebywający na wskazanym w dekreście terytorium, wyłączając podróźnych i przebywających we wskazanym miejscu nie dłużej niż 3 miesiące.

Od ś. ustanowionych przez kompetentne władze kośc. należy odróżnić ś. świeckie, ustanowione przez władze państw. dla uczczenia ważnych wydarzeń z życia narodu; w Polsce należy do nich ś. uchwalenia *Konstytucji 3 maja*, będące jednocześnie ś. kośc. jako ś. NMP Królowej Polski.

E. Szafrowski, *Miejsca i czasy święte*, Wwa 1970, 1982²; M. Maliński, *Ś. świeckie i religijne*, Znak 27(1975) 151-160; Pawluk II 475-476; J. Bakalarz, KomPKP III 410-420; Szafrowski III 31, 301-302, IV 260-266; A. Marcol, *Przykazanie święcenia niedzieli*, STV 30(1992) z. 2, 5-26; W. Zaleski, *Rok kościelny*, II, Wwa 1993; J. dos Santos Trigo, *Nakaz niedzieli*, CompP 15(1995) z. 3, 79-95; J. Ratzinger, *Znaczenie Dnia Pańskiego*, tamże 39-59; J.A. Abad, CECDr III 1888-1905; J. Krukowski, KomPKPn III 2, 461-471; *Kodeks prawa kanonicznego. Komentarz*, Kr 2011, 921-925.

Elżbieta Wileńska

IV. W LITURGII – Dekret Kongr. Rytów z 1955 (AAS 47(1955) 218-224) ustalił nowy podział dni liturg., wyróżniając 2 gł. rytę *Festum duplex* (ryt zdwojony, nazwa wywodzi się z praktyki podwajania antyfon, które są odmawiane w całości przed i po każdym psalmsie niesporów, we Mszy znajduje się jedna kolekta, chyba że czyni się → komemorację świętego), dzielącego się na *Festum duplex I. classis* (ś. rytu zdwojonego I klasy), *Festum duplex II. classis* (ś. rytu zdwojonego II klasy), *Festum duplex maius* (ś. rytu zdwojonego większego) oraz *Festum simplex* (ś. rytu zwyczajnego); w przypadku, gdy ś. przypadało w niedzielę, obowiązywała zasada, że niedziele I klasy (1. niedziela Adwentu i 4 niedziele Wielkiego Postu, niedziela Męki Pańskiej, Palmowa, Zmartwychwstania, 1. niedziela po Wielkanocy i niedziela Zesłania Ducha Świętego) nie ustępują żadnym ś.; w 2., 3. i 4. niedzielę Adwentu można sprawować Mszę ze ś. I klasy przypadającego na ten dzień; niedziele Siedemdziesiątnicy, Sześćdziesiątnicy i Pięćdziesiątnicy mają rangę rytu zdwojonego II klasy, zaś in. są rytu zdwojonego, ale jeśli jest zbieżność (→ okurencja) ze ś. Pańskim, niedziele te ustępują (z niedzieli jest tylko komemoracja we Mszy i oficjum); niektóre ś. mają → wigilię uprzywilejowaną (Boże Narodzenie, Zesłanie Ducha Świętego) lub zwyczajną (Wniebowstąpienie Pańskie, Wniebowzięcie NMP, ś. ku czci Jana Chrzciciela, Apostołów Piotra i Pawła, św. Wawrzyńca); jeśli wigilie te przypadają na niedziele, opuszcza się je; ś. Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Świętego mają → oktawy.

Papież Jan XXIII w motu proprio *Rubricarum instructum* (25 VII 1960) aprobował nowy kodeks rubryk brewiarza i *Missale Romanum* (AAS 52(1960) 593-740), promulgowany przez Kongr. Obrzędów dekretem *Novum rubricarum* (26 VII 1960); wg niego dni liturg. dzielą się na 4 klasy, niedziele – 2 (nr 10), wspomnienia – 4 (nr 21-27), wigilie – 3 (nr 28-34), ś. – 3 (nr 36); oficja ś. I klasy rozpoczynają się I niesporami dnia poprzedzającego (nr 27a), podobnie ś. Pańskie II klasy, jeśli przypadają na niedzielę II klasy (nr 37c); ś. II i III klasy obchodzone są w ramach jednego dnia (nr 37b); ś. zostały podzielone na powsz. (*universalis*), wpisane do kalendarza przez Stolicę Apost., obowiązujące wszystkich wiernych Kościoła rzym.kat., oraz lokalne (*particularia*), te zaś na własne (→ *proprium*) na mocy samego prawa (*ipso iure*) i → indultu (nr 40-62); ś. lokalnymi z samego prawa są: ś. własne narodu, regionu lub prowincji kośc. bądź cywilnej (gł. patrona – I klasy, patrona 2-rzędnego – II klasy), diec. lub terytorium kośc. mającego ord. miejsca (gł. patrona – I klasy, patrona 2-rzędnego – II klasy, rocznica poświęcenia kościoła katedralnego – I klasy, świętych i błogosławionych wpisanych do *Martyrologium Romanum*, mających z nimi związek przez pochodzenie, pobyt lub miejsce śmierci – III klasy), ś. własne miejscowości lub miasta gł. patrona – I klasy i 2-rzędnego – II klasy (nr 41-44),

ś. własne kościoła lub kaplicy publ. i półpubl. (rocznica poświęcenia i ś. tytułu – I klasy, świętego wpisanego do *Martyrologium Romanum*, jeśli znajduje się w nich jego ciało – II klasy, błogosławionego – III klasy (nr 45), ś. własne zakonów (*Ordinis*) lub zgromadzeń zak. (*Congregationibus*); tytułu – I klasy, kanoniz. założyciela – I klasy, błogosławionego – II klasy, prawnie ustanowionego gł. patrona zakonu lub zgromadzenia (wszędzie lub w danej prowincji) – I klasy, patrona 2-rzędnego – II klasy, ś. świętych lub błogosławionych czczonych przez członków zakonu lub zgromadzenia – III klasy).

W CalRomNU z 1969 uproszczono nazwy dni liturg., a szczególne zasady świętowania, nazwy ś. oraz tabele pierwszeństwa zawarte są w *Ogólnych normach roku liturgicznego i kalendarza* z 2010 (nr 3-13); najwyższą rangę mają uroczystości (*sollemnitates*), nast. ś. (*festas*), podzielone na ś. Pańskie, ku czci NMP i świętych; ś. obchodzi się w przypadający dzień, we Mszy występuje → *Gloria*, I czytanie i *EWangelia*, w liturgii godzin psalmy własne lub z tekstów wspólnych, → *Te Deum*; wszystkie niedziele Adwentu, Wielkiego Postu i Wielkanocy mają pierwszeństwo przed ś.; na stałe na niedziele wyznaczone są ś. – Świętej Rodziny (w okwawie Bożego Narodzenia) i Chrztu Pańskiego (w niedzielę po 6 I).

B. Nadolski, *Pochwała ś.*, Pz 1997; S. Maggiani, *Liturgia*, Cinisello Balsamo 2001, 803-828. Ph. Rouillard, *Les fêtes chrétiennes en Occident*, P 2003 (*Leksykon ś. chrześcijańskich na Zachodzie*, Pz 2005); Nadolski LL 1540-1551.

Czesław Krakowiak

ŚWIĘTO REFORMACJI (niem. *Reformationsstag, Reformationsfest*), pamiątka rozpoczęcia reformacji przez M. → Lutra, obchodzona corocznie przez Kościoły i wspólnoty protestanckie.

Ś.R. przypomina ogłoszenie 95 tez teol. w wigilię Wszystkich Świętych 1517 przez Lutra w Wittenberdze, wzywających teologów do nauk. dyskusji akademickiej na temat ówczesnego sposobu zdobywania (sprzedaży i kupowania) tzw. odpustów i praktyki pokutnej; zaczęto je obchodzić już w XVI w.; świętowano lokalnie w różnych terminach, początkowo 10 XI lub 18 II (dzień urodzin lub śmierci Lutra), bądź 25 VI (ogłoszenie → *Augsburskiego wyznania wiary* 1530 na sejmie w Augsburgu); pierwsze państw. obchody odbyły się 1617 w stulecie reformacji; zarządzone 1667 przez Jana Jerzego III, elektora Saksonii, na 31 X (lub niedzielę po tym dniu na terenach, gdzie nie jest to święto państw.), przyjęło się w większości landów niem.; tradycyjnie w liturg. celebracji Ś.R. wykorzystuje się teksty bibl. – Rz 3,21-31 oraz Mt 5,2-10; liturg. kolorem jest czerwień jako symbol Ducha Świętego oraz Kościoła; Ś.R. ma charakter ponadkonfesyjny i obchodzone jest zasadniczo we wszystkich Kościołach i wspólnotach protest.: ewang.-augsb. (luterskich), reform. (kalwińskich) i ewangelikalnych.

G. Ruddat, TRE XI 128, 137 (bibliogr.); F. Schulz, EKLn III 1492-1493; K.H. Bieritz, RGG VII (2004⁴) 159; A. Klein, LThK VIII (2006) 949; tenże, *Lexikon der Ökumene und Konfessionskunde*, Fr 2007, 1157.

Stanisław Józef Koza

ŚWIĘTO TYGODNI → Pięćdziesiątnica.

ŚWIĘTOCHŁOWICE, niem. *Schwientochlowitz*, miasto w archidiec. katowickiej.

Pierwsza wzmianka o wsi Chropaczów (obecnie dzielnica Ś.) pochodzi z 1295; do XVIII w. Ś. dzieliły się na Górne, Dolne i Średnie, należące do różnych rodów szlach. (m.in. Ś. Górne od poł. XVI do końca XVII w. były w posiadaniu Paczyńskich); 1828 stały się własnością Hencklów von Donnersmarcków; od XIV w. znajdowały się pod zwierzchnictwem czes., od 1526 – habsburskim, od 1742 – prus., a od 1922 są w Polsce; 1939 uzyskały prawa miejskie.

Parafia pod wezwaniem św. Augustyna w Ś.-Lipinach została eryg. 1888 przez bpa G. von Koppa, wraz z konsekracją kościoła wybudowanego 1871-72, będącego budowlą neogot., 3-nawową, halową, z 2-nawowym transeptem i wielobocznie